

РЕШЕНИЕ

№ 1387

гр. София, 30.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на девети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Елизабет Петрова

Членове: Катерина Рачева
Михаил Малчев

като разгледа докладваното от Катерина Рачева Въззивно гражданско дело № 20231000501835 по описа за 2023 година

при участието на секретар Павлина Христова и взе предвид следното:

С Решение № 260672/28.04.2023 г. по гр.д. № 13893/2017 г. на СГС, I-5 състав М. В. К. е осъден да заплати на „Юробанк България“ АД, на основание чл. 430, ал.1 от ТЗ, вр. чл.99 от ЗЗД, сумата от **28 562.26 швейцарски франка** /главница, дължима по договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 27864/12.10.2007 г./, ведно със законната лихва върху главницата, считано от 26.10.2017 г. до окончателното изплащане, **като искът в останалата част**, в която се претендира главница за сумата над 28 562.26 швейцарски франка до 55 081.28 швейцарски франка, е отхвърлен като неоснователен.

Със същото решение са отхвърлени предявените от „Юробанк България“ АД, искове с правно основание чл. 430, ал.2 от ТЗ, вр. чл.99 от ЗЗД, за сумата от 6662.07 швейцарски франка /възнаградителна лихва за периода 08.07.2015 г. – 14.06.2017 г., дължима по договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 27864/12.10.2007 г./ и 3275.72 швейцарски франка/мораторна лихва за периода 08.07.2015 г. – 19.09.2017 г., дължима по същия договор и предявения от банката иск с правно основание чл.430, ал.1 от ТЗ, вр.79, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.99 от ЗЗД за осъждане на ответника да заплати заемни такси в размер на 385.13 швейцарски франка, дължими по чл.4 от договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 27864/12.10.2007г. за периода 10.07.2015 г. – 19.09.2017 г.

С посоченото решение М. В. К. е осъден и да заплати на „Юробанк България“ АД, на основание чл. 430, ал.1 от ТЗ, вр. чл.79, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.99 от ЗЗД, сумата от 145.63 швейцарски франка /направени разноски за застраховки за недвижим имот, служещ за обезпечение на кредит, дължими на основание чл.14 от договор за кредит за покупка на недвижим имот НЛ 27864/12.10.2007г., по застрахователни сертификати от 26.10.2015 г. и от 02.11.2016 г./ и на основание чл. 430, ал.1 от ТЗ, вр. чл.79, ал.1 от ЗЗД, вр. чл.99 от ЗЗД/ сумата от **567.35 лв.** –разноски за нотариална такса за подновяване на ипотека, като иска в останалата част, до пълния предявен размер от 630.05 лв., в която се претендират разноски за нотариална такса за връчване на нотариална покана, искът е отхвърлен като неоснователен.

Ответникът М. В. К. е депозирал въззивна жалба против решението на СГС в неговата осъдителна част с твърдения, че същото е недопустимо, неправилно и незаконосъобразно. Конкретно се сочи, че СГС неправилно приел, че договор за кредит за покупка на недвижим имот HL27864/12.10.2007 г. не е развален поради виновно неизпълнение от страна на ищеца. Налице било неизпълнение от страна на банката на задължението ѝ да актуализира лихвата след обявяване нищожността на клаузите, касаещи същата (чл. 3, ал. 3 и ал. 5, чл. 6, ал. 3 и чл. 12, ал. 1 от договора), както и да възстанови надплатените суми въз основа на това банката не изпълнявала договора и като начислявала и събираща вноски в недължимата валута – швейцарски франкове въпреки реалното усвояване в тази валута и обявените за неравноправни клаузи от договора от КЗП. Ищецът поканил банката, като ѝ дал 14-дневен срок за доброволно изпълнение с покана вх. № 9300/0492/08.06.2015 г., но тя не изпълнила задълженията си, поради което договорът за кредит бил развален по реда на чл. 87, ал. 1 ЗЗД.

На следващо място се поддържа, че първоинстанционният съд неправилно присъдил падежиращи вноски, въпреки че е установил, че към датата на исковата молба ответникът нямал задължения, съответно, че не е настъпила предсрочна изискуемост. В случая не било приложимо Тълкувателно решение по тълк.д. № 8/2017 г. на ОСГТК, тъй като то се прилагало само ако банката преди делото била обявила предсрочна изискуемост.

По делото овен това било доказано, че ответникът не дължи претендираните застраховки (бил заявил на банката, която правела застраховка при необосновано висока застрахователна стойност), че не желае да се подновява застраховката без негово съгласие, а такси не се предвиждали като задължение по договора.

Въззивната жалба е подадена в срока по чл.259, ал.1 ГПК, срещу подлежащ на обжалване съдебен акт, чрез адв. В. В., надлежно упълномощена. Държавната такса е внесена.

В срока по чл.263, ал.1 ГПК е постъпил писмен отговор на въззивната жалба на ответника от „Юробанк България“ АД, в който се изразява становище за нейната неоснователност.

Страните не са направили доказателствени искания.

С определението си за насрочване съдът е уведомил страните, че съгласно правилото на чл. 7, ал. 3 ГПК следи служебно за наличие на неравноправни клаузи в договор с потребител и че ще се произнесе относно неравноправността на клаузата на чл. 1, ал. 1, чл. 2, ал. 1 и ал. 3 и чл. 6, ал. 2 от договора за кредит и относно неравноправността на клаузата за обявяване на предсрочна изискуемост при съобразяване на Решение № 82/07.07.2022 г. по т.д. № 871/2021 г. на ВКС, I т.о., както и е дал допълнителна възможност за становище по наличието на такава неравноправност и за представяне на доказателства във връзка с това становище. Относно неравноправността на клаузите на чл. 3, ал. 3 и ал. 5, чл. 6, ал. 3 и чл. 12, ал. 1 от договора съдът е обвързан от постановеното по този въпрос и влязло в сила решение по гр.д. № 38034/2011 г. на СРС, 36 състав и в.гр.д. № 9907/2013 г. на СГС, Пв състав.

Страните са се възползвали от дадената им възможност в становище на банката чрез адв. Ю. Г. от 17.08.2023 г. и в становище от въззивния жалбоподател чрез адв. В. В. на 22.08.2023 г.

Съдът е назначил служебно съдебно-счетоводна експертиза със задачи 1. Вещото лице да изготви погасителен план в швейцарски франкове за целия период на кредита, при използване само на първоначално уговорения лихвен процент; 2. Вещото лице да посочи какви вноски са правени от ответника по процесния кредит и след като ги преизчисли в швейцарски франкове по курс „купува“ за швейцарския франк към лева на „Юробанк България“ АД към момента на усвояване на кредита, да посочи към 14.03.2018 г. какви са били изискуемите и непогасени задължения по договора за кредит в швейцарски франкове (за главница, възнаградителна лихва, мораторна лихва и такси) при съобразяване на изготвения по т. 1 погасителен план или съответно какви надплащания има към тази дата; 3. Ако към 14.03.2018 г. има непогасени задължения, вещото лице да изчисли размера на цялата дължима главница по кредита, като приеме, че е обявена предсрочна изискуемост на посочената дата, както и дължимата възнаградителна лихва за периода 08.07.2015 г. – 14.06.2017 г. и дължимата мораторна лихва за периода 08.07.2015 г. – 19.09.2017 г. Да

посочи и какви са останалите задължения по договора за кредит към настоящия момент (за застраховки и такси по чл. 4 за периода 10.07.2015 г. – 19.09.2017 г. и др. такси). 4. Ако към 14.03.2018 г. вещото лице не установи неплатени задължения на ответника, при съобразяване на отговорите на въпроси 1 и 2, да посочи кои вноски от първоначалния погасителен план и в какъв размер, съответно какви такси и застраховки дължи М. К. към датата на изготвяне на заключението. 5. Вещото лице да даде отговор на въпроси 3 и 4 по отношение на възнаградителната лихва и във вариант, при който извади от изчисления от него размер сумата 2 406.33 шв. франка.

Решението не се обжалва в частта, в която съдът е отхвърлил исквете за заплащане на възнаградителна и мораторна лихва, заемни такси и частично за разноски за нотариални такси.

Страните в съдебно заседание, а въззивният жалбоподател и в писмена защита от 16.11.2023 г., поддържат изложените до момента позиции.

При извършената служебна проверка на основание чл.269 от ГПК, съдът намира, че обжалваният съдебен акт е постановен от законен състав на родово компетентния съд, в изискуемата от закона форма, по допустим иск, предявен от и срещу процесуално легитимирани страни, поради което е валиден и допустим.

Предявени са искове за реално изпълнение на договорни задължения от ответника, породени от договор за банков кредит HL 27864/12.10.2007 г., искове с правно основание чл.430 от ТЗ вр. чл.79, ал.1 и чл.86 от ЗЗД. В исковата молба банката-ищец е заявила, че страните са обвързани от договор за банков кредит, че кредитът е усвоен, но поради неизпълнение на задължението на ответника да погасява кредита на вноски кредитът е обявен за предсрочно изискуем на 14.06.2017 г. Другите твърдения в исковата молба да, че кредитът е предоставен в швейцарски франкове в размер на равностойността в швейцарски франкове на 52 619 евро по курс “купува“ за швейцарския франк към евро на банката в деня на усвояване на кредита, а ответникът поел задължение да върне кредита при условията на договора. С договор за цесия от 06.12.2007 г. банката прехвърлила своите вземания по процесния договор на „Бългериън Ритейл Сървисиз“ АД. С последващ договор за цесия от 07.03.2012 г. „Бългериън Ритейл Сървисиз“ АД прехвърлило обратно на ищеца вземанията по процесния договор за банков кредит. Поради забава на плащанията на 24 вноски за договорни лихви и главница, дължими за периода 08.07.2015 г. - 08.06.2017 г., банката обявила кредита за предсрочно изискуем, считано от 14.06.2017 г., на основание чл.18, ал.1 от договора, като на ответника с нотариална покана от 30.06.2017 г. бил даден 7-дневен срок за погасяване на вземанията, но той не изпълнил задълженията си. Искането към съда е да осъди ответника да заплати сумата от 55 081.28 швейцарски франка/главница/, 6662.07 швейцарски франка /възнаградителна лихва за периода 08.07.2015 г. – 14.06.2017г./, 3275.72 швейцарски франка /мораторна лихва за периода 08.07.2015 г. – 19.09.2017 г./, 385.13 швейцарски франка /такси по чл.4 от договора за кредит, дължими за периода 10.07.2015 г. – 19.09.2017 г./, 145.63 швейцарски франка /направени разноски за застраховки за недвижим имот, служещ за обезпечение на кредита, дължими на основание чл.14 от договора, по застрахователен сертификат от 26.10.2015 г. и от 02.11.2016 г./ и 630.05 лв. - нотариални такси за подновяване на ипотека и за нотариална покана, ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на подаване на исковата молба /26.10.2017 г./ до окончателното изплащане.

Възраженията на ответника в отговора на исковата молба са, че договорът между страните е развален със заявление от 03.08.2015 г. поради виновно неизпълнение на задължения на банката. Поканата за обявяване на кредита за предсрочно изискуем не била връчена на ответника. Банката без основание едностранно начислила лихва по кредита над 5.45% , тъй като клаузите на чл.3, ал.1 и ал. 5, чл. 6, ал.3, чл.12, ал.1 от договора били обявени за нищожни с влязло в сила решение; кредитът не бил усвоен в швейцарски франкове, поради което нямало основание да бъде връщан в тази валута за периода от 12.10.2007 г. до датата на развалянето на договора; неравноправни били чл.1, ал.1 и ал.3, чл.2, ал.1 и ал.3, чл.6, ал.2 от договора, на основание чл.143 и чл.146 от ЗЗП; оспорва претенцията за такси и

застраховки - банката неправомерно подновила служебно застраховката върху недвижимото имущество, представляващо обезпечение по кредита, върху необосновано висока застрахователна стойност, определена едностранно от банката, макар ищецът изрично да я уведоми, че не желае да бъде подновявана застраховката по жилищния кредит, без негово писмено съгласие; липсвало основание за начисляване на такси.

Срещу възприемането на фактите от СГС няма въззивни оплаквания. Няма доводи във връзка с действието спрямо длъжника на договорите за цесия. Фактичестката обстановка, описана в обжалваното решение, следва да се допълни със заключението на ССЕ, прието от настоящата инстанция, което съдът кредитира като обективно и компетентно изготвено, срещу което страните не са възразили. Според това заключение към деня на получаване на исковата молба – 14.03.2018 г. няма дължими вноски за главница, възнаградителна лихва и годишни такси с настъпил падеж при изчисляване на задълженията на ответника по курс „купува“ на швейцарския франк към лева на „Юробанк България“ АД към момента на усвояване на кредита и при съобразяване на първоначалния погасителен план. Надплатената сума към 14.03.2018 г. е в размер на 3 534,98 CHF. С нея се погасяват: лихвите от вноски с падеж от 08.04.2018 г. до 08.08.2018 г. - общо 755.96 CHF; главници от месечни вноски 08.04.2018г. до 08.08.2018 г. - общо 2 779.02 CHF. В случай, че от преизчисления размер на извършените плащания се изключи сумата от 2 406.33 шф.ранкове, тази сума е по малка от посочената надплатена сума в размер на 3 534 .98 CHF., поради което не се променя погасяването до дата 14.03.2018 г. Т.е., и при изключване на сумата от 2 406.33 CHF, вноските с настъпил падеж до 14.03.2018г. са изцяло погасени по главница, възнаградителна лихва и годишна такса за управление. Няма дължими мораторни лихви и такси за просрочие на вноски. Надплатената сума е в размер на 1128.65 CHF, с която се погасяват лихвите от вноски с падеж 08.04.2018 г. и 08.05.2018 г., общо в размер на 290.57 CHF, главницата от вноската с падеж 08.04.2018 г. в размер на 563.75 CHF и част от главницата от вноската № 126 с падеж 08.05.2018 г. - 274.33 CHF. Общо главница - 838.08 CHF. Остатъкът от главница по първоначалния погасителен план е 33 077.88 CHF и обхваща вноски с падеж от 08.08.2018 г. (частично) до 08.11.2022 г., която е датата на последната погасителна вноската.

С влязло в сила решение по гр.д. № 38034/2011 г. на СРС, 36 състав и в.гр.д. № 9907/2013 г. на СГС, Пв състав по отношение на страните е прието, че договорът в цялост е валиден, поради което в настоящото производство може да бъде обсъждана неравноправност на отделни клаузи, по които с това решение няма произнасяне.

СГС е уважил възраженията на ответника за недължимост на възнаградителна лихва над 5,45 %, като е съобразил и влязло в сила решение от 12.04.2013 г. по гр.д. № 38034/2011 г. на СРС и от 16.03.2015 г. по в.гр.д. № 9907/2013 г. на СГС между страните. Клаузата на чл.6, ал.2, изречение второ, е неравноправна според първоинстанционния съд, поради което кредитът трябва да бъде върнат в уговорения размер и валута – равностойността в швейцарски франкове на 52 619 евро по първоначално определения курс, т.е по курс “купува“ за швейцарския франк към евро на банката в деня на усвояване на кредита, без това да води до изменение на основния. СГС е приел още, че от допълнителното заключение на счетоводната експертиза, /отговор на въпрос втори/ и приложение № 1 към допълнителното заключение, се установява, че към 14.06.2017 г. ответникът не е имал непогасени задължения с настъпил падеж за главница и възнаградителна лихва, поради което не е имало основание за обявяване на кредита за предсрочно изискуем. Поради липсата на обжалване от страна на банката въззивният съд е обвързан от приетата неравноправност на чл. 6, ал. 2, изречение второ, както и от приетото, че няма основание за обявяване на предсрочна изискуемост към датата, твърдяна от банката – 14.06.2017 г.

Спорно пред въззивната инстанция с оглед оплакванията във въззивната жалба, е настъпило ли е извънсъдебно разваляне по изявление на ответника, следва ли да се присъждат вноски с настъпил падеж за периода 08.08.2018 г. до 08.04.2022 г. при липса на основание за предсрочна изискуемост към деня на исковата молба и законна лихва върху тях от деня на подаване на исковата молба до плащането, дължи ли ответникът възстановяване на платените от банката застрахователни премии за имота на ответника, както и дължи ли

разноски за нотариална такса за подновяване на ипотека.

По повод твърдението на въззивния жалбоподател, че с покана от 08.06.2015 г. и заявление от 03.08.2015 г. е развалил договора за банков кредит въззивният съд излага следното. Правото на разваляне на договора възниква при неизпълнение, за което страната отговаря, когато то не е незначително с оглед интереса на кредитора. В поканата си до банката ответникът е посочил, че неизпълнението от страна на банката се изразява в това, че въпреки влязлото в сила съдебно решение не е актуализиран размерът на лихвата и не е възстановила надплатените суми. Твърди още, че не е съобразен протокол на КЗП от 27.05.2015 г., в който е констатирана неравноправност на клаузите за промяна на валутния риск от промяната на курса на швейцарския франк. По делото се установява от изслушаните от първата, и от настоящата инстанция заключения на ССЕ, че банката не е съобщила изчисляването на договорната лихва със съдебното решение относно неравноправността на чл. 3, ал. 3 и ал. 5, чл. 6, ал. 3 и чл. 12, ал. 1. Установява се още, че банката е отчитала погасяванията, направени от длъжника според промените в курса на швейцарския франк. Спорно е обаче дали това поведение на банката дава право на длъжника да развали договора. Основното задължение на банката по договора за кредит е да отпусне сумата, за която се е договорила с длъжника, а основното задължение на длъжника е да върне сумата при условията на договора в частта, незасегната от неравноправните клаузи. Няма спор между страните, че сумата е отпусната и усвоена от ответника. Несъобразяването от банката на наличието на неравноправни клаузи има за последица отхвърляне на иска за възнаградителна и мораторна лихва, както е процедирали първоинстанционният съд, приемане за дължими на погасителни вноски съобразно първоначалния погасителен план при курс „купува“ на банката в деня на усвояване на кредита /08.11.2007 г. – 1.695509 швейцарски франка за евро, както и извод, че не е настъпила предсрочна изискуемост на кредита. Потестативното право на разваляне на договора от страна на длъжника обаче не е възникнало поради изпълнение на същественото за банката задължение. Неоснователни са въззивните оплаквания срещу приетото от СГС в същия смисъл.

Въззивният съд не установява неравноправност на чл. 1, ал. 1, чл. 2, ал. 1 и ал. 3 и чл. 6, ал. 2 изречение първо. Потребителят е избрал да сключи договора в шв.франкове именно поради изгодния курс към деня на сключването му. В този смисъл решение по т.д.№ 1467/2019 г. на II т.о. на ВКС, в което е прието, че: „в хипотеза на банков кредит, по който цялата сума фактически е предоставена на разположение на кредитополучателя в резервната валута на страната – евро, а не в чуждестранната валута /швейцарски франкове/, уговорена в кредитния договор, кредитът е остойностен в чуждестранна валута и задължението за погасяване е посочено в договора в същата чуждестранна валута, договорът не се счита сключен в резервната валута на страната /евро/ и връщането на кредита се дължи в чуждестранната валута /швейцарски франкове /- аналогично и в решение по т.д. № 1901/2019 г. на II т.о. на ВКС. Не се налага преразглеждане на приетото от СГС.

Независимо от приетата неравноправност на чл. 6, ал. 2 изречение второ поради служебно превалутниране на платените в лева или евро суми в швейцарски франкове по курс „продава“ на банката за швейцарския франк към лева/евро и поемане на целия валутен риск от промяната на обявения от банката курс купува и/или продава на швейцарския франк към лев/евро само от кредитополучателя - потребител при прилагане на диспозитивни правни норми, може да се възстанови правното и фактическото положение на потребителя, каквото би било без наличието на тези неравноправни клаузи, следователно договорът е валиден и без тези клаузи. Договорът за кредит може да се прилага и изпълнява и без клаузите на чл. 6, ал. 2 предвид разпоредбата на чл. 430 ТЗ, съгласно която с договора за банков кредит банката се задължава да отпусне на заемателя парична сума за определена цел и при уговорени условия и срок, а заемателят се задължава да ползва сумата съобразно уговореното и да я върне след изтичане на срока. При уговорка за предоставяне на кредитен лимит в равностойността на швейцарски франкове на 52619 евро по курс „купува“ за швейцарския франк към евро на банката в деня на усвояване на кредита и по който сумата е предоставена към момента на усвояване на кредита, и установяване на нищожност поради

неравноправност на клаузите на чл. 6, ал. 2 изречение първо от договора, то кредитът следва да бъде върнат в уговорения размер и валута – равностойността в швейцарски франкове на 52619 евро по първоначално определения курс, т. е. по курс „купува“ за швейцарския франк към евро на банката в деня на усвояване на кредита, без това да води до изменение на основния предмет на договора. Правомощията на съда не могат да се разпростират извън строго необходимото, за да се възстанови договорното равновесие между страните по договора и по този начин да се защити потребителят от особено неблагоприятните последици, които обявяването на недействителността на разглеждания договор за кредит би могла да предизвика, поради което на съда не е позволено да изменя или да смекчава свободно съдържанието на неравноправните клаузи (вж. в този смисъл решение от 25 ноември 2020 г., Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, т. 44), поради което следва да се приеме, че договорът е валиден без тези клаузи. Този извод е в съответствие и с решение на СЕС по дело C-117/2023 Юробанк България.

Във връзка със задължението на съда да се произнесе по неравноправността на клаузата за предсрочна изискуемост следва да се съобрази, че договорената възможност длъжникът да загуби предимствата на срока и от него кредиторът да иска предсрочно пълно изпълнение, не е нищожна. Предсрочната изискуемост е възможност, предвидена в закона- чл.71 от ЗЗД, както и специално за договорите за банков кредит – в разпоредбата на чл. 432 от ТЗ. Съгласно чл.432 от ТЗ страните имат право да уговорят в договора за банков кредит условия за настъпване на предсрочна изискуемост. Съгласно чл. 60, ал.2 от ЗКИ кредитът може да бъде обявен за предсрочно изискуем при неплащане на една или повече вноски, в какъвто смисъл е и клаузата на т. 18.1. от договора за кредит. Дали банката е упражнила правото си надлежно може да се преценява в контекста на добросъвестно и точно изпълнение на договорните задължения, като преценката за наличие на съразмерност на упражненото право от страна на банката да превърне вземането си в предсрочно изискуемо /да лиши длъжника от преимуществото на договорения срок/ и неизпълненото задължение от страна на длъжника не може да се изведе от самото формулиране на договорната клауза за предсрочна изискуемост. Тази преценка е конкретна и зависи от размера на задължението на ответника, от размера на договорените погасителни вноски, а не само от техния брой, от договореното какво погасяват тези вноски – само главница, само лихви или и двете в някакво съотношение и т.н.

В конкретния случай се установява, че предсрочна изискуемост не е настъпила поради липсата на обективно основание за това – ответникът е изпаднал в забава едва след 08.08.2018 г., поради което е безпредметна преценката за добросъвестното упражняване на правото по т. 18.1. от договора.

Следващият спорен въпрос е дължимостта на вноските с настъпил падеж. Установява се от допълнителното заключение на счетоводната експертиза, прието от СГС /отговор на въпрос втори/ и приложение № 1 към допълнителното заключение и от заключението на ССЕ, изслушано от САС, че при изчисляване на вноските съобразно първоначалния план и при курс „купува“ на шв.франк към деня на усвояване на кредита, т.е. без прилагане на неравноправните клаузи за едностранна промяна на лихвите и прехвърляне на валутния риск, ответникът не е имал непогасени вноски нито към деня на твърдяната от банката предсрочна изискуемост – 14.06.2018 г., нито към деня на исковата молба – 26.10.2017 г., нито към получаването ѝ – 14.03.2018 г.

Следва обаче да се съобрази изложеното в т. 9 на ТР № 4/18.06.2014 г. по т. д. № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, както и в решение № 10/25.02.2020 г. по т. д. № 16/2019 г. на II ТО, решение № 42/03.06.2020 г. по т. д. № 1680/2019 г. на I ТО, както и решение № 86/27.10.2020 г. по т. д. № 2118/2019 г. на I ТО. С цитираното тълкувателно решение е прието, че правилото на чл. 235, ал. 3 ГПК намира приложение и в производството по иска с правно основание чл. 422 ГПК, поради което съдът е длъжен да вземе предвид всички факти, които са от значение за спорното право, настъпили след предявяване на иска – от момента на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение до приключване на съдебното дирене в производството по иска. Тази теза е застъпена и в мотивите към т. 1.2. на ТР №

8/02.04.2019 г. по т. д. № 8/2017 г. на ОСГТК на ВКС. Там е посочено, че решението на съда трябва да отразява правното положение между страните по делото такова, каквото е то в момента на приключване на съдебното дирене. Това задължава съда да обсъди и фактите, настъпили след предявяване на иска, ако те са от значение за спорното право. В по – новата практика, създадена след постановяване на ТР № 8/02.04.2019 г. по т. д. № 8/2017 г. на ОСГТК на ВКС, се изоставя разбирането, обективизирано в решение № 161/08.02.2016 г. по т. д. № 1153/2014 г., решение № 77/10.05.2016 г. по т. д. № 3247/2014 г., решение № 114/07.09.2016 г. по т. д. № 362/2015 г. на II ТО на ВКС, че уведомяването на длъжника относно предсрочната изискуемост на кредита, извършено с исковата молба по реда на чл. 415 ГПК, има за последица настъпване на тази изискуемост, но не може да бъде взето в предвид по реда на чл. 235, ал. 3 ГПК, а е основание за предявяване на нов осъдителен иск или ново заявление за издаване на заповед по реда на чл. 410/чл. 417 ГПК. В решение № 10/25.02.2020 г. по т. д. № 16/2019 г. на II ТО, решение № 86/27.10.2020 г. по т. д. № 2118/2019 г. на I ТО, решение № 42/03.06.2020 г. по т. д. № 1680/2019 г. на I ТО е възприета тезата, че обявяването на кредита за предсрочно изискуем може да бъде извършено в хода на исковото производство по чл. 422 ГПК, като изявлението на банката, в тази посока може да бъде инкорпорирано в исковата молба. Упражненото по този начин потестативно право в хода на производството представлява нов факт от значение за съществуване на претендираното вземане за главница и възнаградителни лихви, който следва да бъде взет предвид по реда на чл. 235, ал. 3 ГПК. Настоящият състав намира, че това разрешение е приложимо и при осъдителните искове като настоящия.

ВКС изрично е приемал по сходни казуси както преди ТР № 8/02.04.2019 г., така и след него, че решаващият съд не е обвързан от твърденията за фактите относно настъпване на предсрочната изискуемост на кредита и затова може да приеме различна от посочената от ищеца дата на нейното настъпване с оглед събраните по делото доказателства. (р № 146 по т.д.1912/2017 на Първо ТО). Правното основание, на което се претендира изпълнение, както на вноските с настъпил падеж, така и на останалата част от главницата поради настъпила предсрочна изискуемост на кредита, е сключеният договор за кредит. (р. № 10 от 25.02.2020 г. по т.д. 16/2019 на Второ ТО на ВКС). Предсрочната изискуемост няма отношение към основанието на претенцията и настъпването ѝ не променя момента на изискуемост на вече падежираните преди обявяването ѝ на длъжника вноски. При доказано основание за дължимост на сумите – чрез доказване на сключен договор за кредит, предоставянето на сумите от кредитодателя на кредитополучателя и настъпила, съобразно уговореното, изискуемост на отделните вземания, за съда възниква задължението служебно да съдейства за определяне размера на просрочените вноски, доколкото не би бил установим от самите договорни клаузи (р № 104 от 15.11.2019 г. по т.д.№ 628/2018 на Първо ТО). Съдът, разглеждащ установителния или осъдителния иск, не е обвързан от фактическото положение към датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по чл. 417 ГПК, тъй като моментът, към който се установява съществуването на вземането, е моментът на приключване на съдебното дирене в исковия процес.

В настоящия случай размерът на просрочените вноски към деня на приключване на устните състезания на въззивната инстанция е 33 077.88 CHF и обхваща вноски с падеж от 08.08.2018 г. (частично) до 08.11.2022 г. Към същия момент всички вноски са с настъпил падеж. Ответникът не твърди и не доказва да е заплатил вноски с падеж след 08.08.2018 г., поради което правилно е прието от СГС, че следва да бъде осъден за тези от тях, които са с настъпил падеж. Неоснователни са въззивните оплаквания, че видно от заключението по съдебно - счетоводната експертиза, ответникът е върнал повече вноски в сравнение с усвоената главница, поради което липсва основание за присъждане на каквито и да е суми на банката. Както приетите от СГС, така и приетата от САС експертиза установяват дължимост на вноските с падеж след 08.08.2018 г. независимо от надплатените преди това суми в резултат на неравноправните клаузи. Поради липса на въззивна жалба от ищеца ответникът не може да бъде осъден да заплати всички вноски до края на погасителния план и решението следва да бъде потвърдено в частта, в която М. В. К. да заплати на „Юробанк България“ АД сумата от 28 562.26 швейцарски франка главница, дължима по договор за

кредит за покупка на недвижим имот Н L 27864/12.10.2007 г., дължими за периода 08.08.2018 г. до 08.04.2022 г.

Основателно е обаче оплакването срещу присъждането на законната лихва върху главницата за периода 08.08.2018 г. до 08.04.2022 г. от деня на исковата молба. Към 26.10.2007 г. не е било налице забава, поради което не се дължи лихва за забава. Вноските по първоначалния погасителен план, дължими от ответника, за които решението следва да се потвърди, са посочени в приложение към допълнителното заключение, прието от СГС и в заключението, прието от САС. Законната лихва се дължи от деня, следващ падежа на всяка вноски, поради което решението следва да бъде отменено в частта, в която е присъдена законна лихва върху сумата от 28 562.26 швейцарски франка от 26.10.2017 г. до окончателното изплащане, като вместо това бъде присъдена законната лихва за всяка вноски от деня след падежа до плащането, както следва: за вноски с падеж 08.08.2018 г. в размер на 65,5 CHF от 09.08.2018 г. до плащането; за вноски с падежи 08.09.2018 г., 08.10.2018 г., 08.11.2018, 08.12.2018, 08.01.2019, 08.02.2019, 08.03.2019, 08.04.2019, 08.05.2019, 08.06.2019, 08.07.2019, 08.08.2019, 08.09.2019, 08.10.2019, 08.11.2019, 08.12.2019, 08.01.2020, 08.02.2020, 08.03.2020, 08.04.2020, 08.05.2020, 08.06.2020, 08.07.2020, 08.08.2020, 08.09.2020, 08.10.2020, 08.11.2020, 08.12.2020, 08.01.2021, 08.02.2021, 08.03.2021, 08.04.2021, 08.05.2021, 08.06.2021, 08.07.2021, 08.08.2021, 08.09.2021, 08.10.2021, 08.11.2021, 08.12.2021, 08.01.2022, 08.02.2022, 08.03.2022 и 08.04.2022 - всяка от тях в размер на 726,6 CHF от деня след падежа до плащането.

Следва да се разгледа и дължимостта на възстановяване на платените от банката застрахователни премии за имота на ответника. Във въззивната жалба се съдържа оплакване, че липсва правно основание за начисляване на такси по договора за кредит, тъй като видно от клаузите му, такива не се предвиждат. Именно поради това ответникът бил депозирал формуляр за подаване на жалба вх. № 238/09.10.2014 година, с което е поискал възстановяването им. Законовата забрана за събиране на такси, свързани с усвояване и управление на кредита, следвало да се приложи и към процесния договор. СГС е уважил това възражение на ответника и е приел, че той не дължи такси за управление на кредита, тъй като, съгласно чл.10а, ал.2 от ЗПК, кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисионни за действия, свързани с усвояване и управление на кредита, като според първоинстанционния съд тази разпоредба е приложима и за договори, сключени преди влизане в сила на закона, по силата на параграф 13 от ПЗР към ЗИД на ЗПК/ДВ, бр. 35/2014 г., в сила от 23.07.2014 г./. Оплакванията са неоснователни, тъй като са уважени с обжалваното решение.

Не по същия начин стои въпросът с разностите за нотариална такса за подновяване на ипотека. Съгласно чл.13, ал.2 от договора, таксите за подновяване и заличаване на ипотека са за сметка на кредитополучателя. Текстът е ясен и разбираем за потребителя, не създава дисбаланс в отношенията потребител-търговец и при доказаност на разхода с извлечението от сметка и основното заключение на ССЕ, приета от СГС, таксите за подновяване на ипотека до размера, уважен от първата инстанция, се дължат от ответника. Решението следва да бъде потвърдено в тази част.

Според въззивната жалба банката неправомерно подновявала служебно застраховката върху недвижимото имущество, представляващо обезпечение по кредита върху необосновано висока застрахователна стойност. С оглед на това, че размерът на застрахователните премии се начислявали от банката въз основа на застрахователната стойност, „Юробанк България“ АД определяла завишена такава. Поради това със заявление вх. № 782/08.11.2012 година ответникът изрично бил посочил, че не желае да бъде подновявана застраховката по жилищния кредит без негово съгласие. Съгласно чл.14, ал.1 от договора, кредитополучателят е длъжен да застрахова недвижимия имот, който е предоставил като обезпечение. Според чл.14, ал 5 от договора, когато разходите за застрахователната премия са заплатени от банката, с техния размер се увеличава задължението на кредитополучателя по договора. Клаузите са на ясен и разбираем за потребителя език и не създават дисбаланс в отношенията потребител-търговец. Видно от представените на л. 262-265 застрахователни

сертификати и платежни нареждания, претендираните разноси за платена застраховка са доказани. В подкрепа на твърдението, че банката необосновано завишавала застрахователната стойност, няма представени доказателства. Няма твърдение или доказателства, че банката и застрахователното дружество – „Дженерали застраховане“ АД са икономически свързани, за да се допусне евентуална изгода на банката от по-висока застрахователна стойност. Не е доказано банката да има интерес от по-високи застрахователни премии, за този факт не може да се приложи и житейска презумпция. Кредитополучателят се е съгласил с уговорките по чл. 14 и не може едностранно да ги измени. При доказаност на направения от банката разход, той следва да го възстанови. Решението следва да бъде потвърдено в тази част.

Предвид частичната отмяна на решението единствено относно периода на законната лихва върху главницата разноските, определени от СГС, остават без промяна. Ответникът по въззивната жалба, ищец в производството, няма искане за разноси за настоящата инстанция и такива не му се присъждат. Предвид горното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ РЕШЕНИЕ № 260672/28.04.2023 г. по гр.д. № 13893/2017 г. на СГС, I-5 състав в частта, в която е присъдена законна лихва върху сумата от 28 562.26 швейцарски франка от 26.10.2017 г. до окончателното изплащане, като вместо това постановява:

ОТХВЪРЛЯ искането за заплащане на законна лихва върху сумата от 28 562.26 швейцарски франка от 26.10.2017 г. до окончателното изплащане. ОСЪЖДА М. В. К. да заплати на „Юробанк България“ АД на основание чл. 430, ал.1 от ТЗ и чл. 86 ЗЗД законната лихва за всяка вноска по първоначалния погасителен план на договор за кредит за покупка на недвижим имот Н Л 27864/12.10.2007 г. от деня след падежа до окончателното плащане, както следва: за вноска с падеж 08.08.2018 г. в размер на 65,5 CHF от 09.08.2018 г. до плащането; за вноски с падежи 08.09.2018 г., 08.10.2018 г., 08.11.2018, 08.12.2018, 08.01.2019, 08.02.2019, 08.03.2019, 08.04.2019, 08.05.2019, 08.06.2019, 08.07.2019, 08.08.2019, 08.09.2019, 08.10.2019, 08.11.2019, 08.12.2019, 08.01.2020, 08.02.2020, 08.03.2020, 08.04.2020, 08.05.2020, 08.06.2020, 08.07.2020, 08.08.2020, 08.09.2020, 08.10.2020, 08.11.2020, 08.12.2020, 08.01.2021, 08.02.2021, 08.03.2021, 08.04.2021, 08.05.2021, 08.06.2021, 08.07.2021, 08.08.2021, 08.09.2021, 08.10.2021, 08.11.2021, 08.12.2021, 08.01.2022, 08.02.2022, 08.03.2022 и 08.04.2022 - всяка от тях в размер на **726,6** (седемстотин двадесет и шест франка и шейсет сантима) CHF от деня след падежа до плащането.

ПОТВЪРЖДАВА решението в останалата му обжалвана част, като уточнява, че изпълнението на задължението за плащане на погасителните вноски за периода 08.08.2018 г. до 08.04.2022 г. в общ размер на 28 562.26 швейцарски франка следва да се извърши по курс 1.695509 швейцарски франка за 1 евро.

РЕШЕНИЕТО може да се обжалва в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС по реда и предпоставките на чл. 280 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____